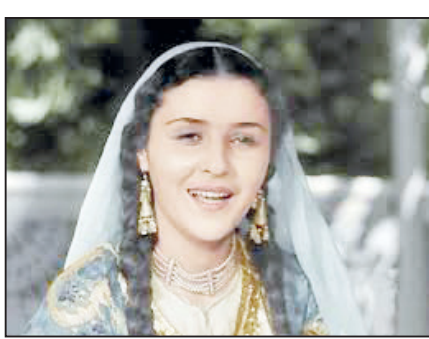

Leyla BƏDİRBƏYLİ, Xalq artisti

2020-ci ilin yanvar ayında

Azərbaycan teatr və kino sənətinin görkəmli nümayəndəsi, SSRİ-nin və Azərbaycan Respublikasının Dövlət mükafatları laureatı, Xalq artisti Leyla Ağalar qızı Bədərbəylinin (Cavanşirova-nın) anadan olmasının 100 illiyi tamam oldu. Onu yenidən xatırladıq, tamaşalarda, filmlərdə oynadığı rolları yada saldıq.

Leyla Bədərbəyli uzunmüddətli fəaliyyəti ərzində öz sələflərinin ənənələrini uğurla davam etdirmiş və layiqli nümayəndəsi olduğu nəslin yaradıcılıq prinsiplərinə sadıq qalaraq Azərbaycan mədəniyyəti salnaməsinə yeni səhifələr yazmış sənətkarlardandır. O, fitri istedadla malik teatr ustası kimi ifa üslubundakı səmimiyyət, məlahət və təbiilik sayəsində dramaturqlarımızın və dünya ədəbiyyatı klassiklərinin çox sayda qadın qəhrəmanına zəngin boyalarla parlaq səhnə həyatı vermişdir. Aktrisa "Arşın mal alan" filmində Gülçöhrə obrazı ilə böyük şöhrət qazanmış, 1940-cı illərdən etibarən, eyni zamanda, ekranlarda məharətlə canlandırıdığı və mənavi-əxlaqi dəyərlərini təbliği, tamaşaçı zövqünün formalaşdırılması baxımından əhəmiyyət kəsb edən silsilə rollarla milli kinematografiyanı daha da zənginləşdirmişdir.

Qeyd olunur ki, Leyla Bədərbəyli iki filmdə epizodik rol da oynadıqdan sonra 1940-cı illərin əvvəllərində kinorejissor Hüseyn Seyidzadə onu "Ayna" filmində baş rola çəkir. Filmə Leyla Bədərbəyli tanınmış aktyorlar-Ələskər Ələkbərov, Mövsüm Sənani, İsmayıl Əfəndiyevlə birlikdə oynayır. Sonra "Səbuhi" filmində dəvət alır. 1945-ci ildə lentə alınan "Arşın mal alan" filmi isə yaradıcı kollektivə, o cümlədən Gülçöhrə rolunun ifaçısı Leyla Bədərbəyliyə böyük uğur gətirir. Bu film həm keçmiş SSRİ-də, həm də dünyanın 50-dən artıq ölkəsində göstərilir və müvəffəqiyyət qazanır.

Leyla Bədərbəyli 50-dən artıq filmə yaddaqalan obrazlar yaradıb.

Nəcibə MƏLİKOVA, Xalq artisti

Əvvəlcə kino sahəsində şöhrətlənmiş, yaradıcılığının əsas qolu isə teatr sənəti ilə bağlı olan Nəcibə Həşim qızı Məlikova 25 oktyabr 1921-ci ildə Bakının Buzovna kəndində doğulub. İlk təhsilini kənddə və Bakıda alıb. Bakı Teatr Məktəbində Xalq artisti Fatma Qədrinin sinfini bitirib (1940-1943). Öz istəyi ilə Gəncə Dövlət Dram Teatrında işləməyə gedib. Burada bir neçə tamaşada çıxış edərək Bakıya qayıdıb və təzəcə təşkil olunmuş Azərbaycan Dövlət Teatr İnstitutuna daxil olub. 1951-ci ildə ali məktəbi bitirib. Texnikumda təhsil aldığı illərdə Milli Dram Te-

Onları siz də tanıyırsınız

Qadınlar tarixən Azərbaycanın ictimai-siyasi həyatında həmişə mühüm rol oynamışlar. Onlar mədəniyyətimizdə, incəsənət salnaməmizdə layiqli yer tuturlar. İncəsənət xadimləri olan qadınlarımızın bir çoxu teatrda, kinoda, televiziya tamaşalarında yaratdıqları bənzərsiz rolları ilə qəlbimizi ovsunlamış, xoş xatirəyə çevrilmişdir.

8 Mart Beynəlxalq Qadınlar Günü ərəfəsində onları yad etmək, həyat yollarına qısa nəzər salmaq istədik.

atrının tamaşalarında epizodik rollarda oynayan aktrisa 1952-ci ildən (kinolara çəkilişlə bağlı kiçik fasilələrlə) yenə bu teatrda işləyib. Nəcibə Məlikova klassik və çağdaş Azərbaycan dramaturqlarının, dünya ədiblərinin, əsasən, dram əsərlərində və bir qədər də komediyalarında rollar oynayıb.

Nəcibə xanım kinoda da uğurlu rollar yaradıb. Onların arasında "Ögey ana"da Dilərə, "Aygün"də Aygün, "Arşın mal alan"da Cahan xala, "Əhməd haradadır?"da Nərgiz xala rollarının ifası onun yaradıcılıq nailiyyətləri kimi dəyərlidir.

Nəcibə Məlikova məlahətli, emosional, lirik-dramatik aktrisa idi. Mənən saf qəlbli qəhrəmanları, məhəbbət yolunda müəkkəb vəziyyətlərdə gücsüz görünüb kövrələn, ancaq xeyirxah insanların köməyi ilə mətanətini qoruyub saxlayan personajları uğurla oynayırdı. Sənətkarın yumorunda da həzin və kövrək lirizm üstünlük təşkil edirdi. 27 iyul 1992-ci ildə Bakıda vəfat edən Nəcibə Məlikova ikinci Fəxri xiyabanda dəfn olunub.

Həqiqət RZAYEVA, Xalq artisti

Həqiqət xanım Lənkəran qəzasının Darquba kəndində anadan olmuşdur. Gənc Həqiqətdə operaya və səhnəyə həvəs Bakıda həvəskar teatr dərnəyinə getməsindən sonra yaranır. Bəstəkar Müslüm Maqomayev səsinə yoxlayandan sonra onu Azərbaycan Opera

Teatrında işə götürür. Bununla da ailəsinin narazılıqlarına baxmayaraq, Həqiqət xanım opera teatrına ömürlük bağlanmış olur.

1928–1932-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının muğam şöbəsində oxuyur, Cəbbar Qaryağdıoğlu, Seyid Şuşinski və Qurban Pirimovdan dərs alır. 1927–1952-ci illərdə Opera və Balet Teatrının solisti, muğam və xalq mahnılarımızın ifaçısı kimi tanınır. Ərəbzəngi ("Şah İsmayıl" — Müslüm Maqomayev), Leyli, Əsli, Telli ("Leyli və Məcnun", "Əsli və Kərəm", "Arşın mal alan" — Üzeyir Hacıbəyov), Şahsənəm ("Aşıq Qərib" — Zülfüqar Hacıbəyov) onun yaratdığı əsas səhnə obrazlarıdır.

Həqiqət Rzaeva "Ögey ana" filmində Qəmərxala obrazını oynamışdır. Qəmərxala filmə mənfi obrazdır. O kürekanı Arifin İsmayılı yeni ana gətirməyini qəti surətdə rədd edir və filmin sonuna kimi Dilarənin yaxşı bir ana olacağına şübhə ilə yanaşır. Hətta onun filmə işlədiyi "Mən ölü, sən diri. Bundan İsmayılı ana olmayacaq. Yad qızından ana olmayıb, olmayacaq." sitatı yaddaşlara həkk olunmuşdur.

Barat ŞƏKİNSKAYA, Xalq artisti

Barat Həbib xan qızı Şekinskaya 28 iyun 1914-cü ildə Şuşada bəyzadə ailəsində anadan olub. Anası Gövhər xanım Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin əmisi qızı olub. Atası Həbib xan, 1920-ci il, aprelin 28-də bolşeviklər Bakını zəbt edərkən qaçaq düşüb. Barat Şekinskaya, hələ uşaq ikən 1920-ci ildə Şuşada göstərilən "Şəbih" tamaşasında Səkinə rolunu ifa edib. O, ilk təhsilini Şuşada alıb. 1920-ci il avqustun 21-də anası uşaqları Barat, Səriyyə və Süleymanla birlikdə Şuşanı tərk edərək Ağdamın Göytəpə kəndinə köçüb. 1923-cü ildə isə ailə Gəncədə məskunlaşıb. Həmin il sentyabrın 1-də Gəncədəki 2 sayılı, birinci dərəcəli qız məktəbində dərsə başlayıb.

1927-ci ildə Gəncədə Pedaqoji Məktəbə qəbul olunub. Həm məktəbin, həm də şəhərin müxtəlif dram dərnəklərində həvəskar kimi çıxış

etməyə başlayıb. 1929-cu il, sentyabrın 18-də Gəncə Həmkarlar İttifaqının "Fəhlə klubu"nda aktrisa ştatına götürülmüşdür. 1930-cu il, iyunun 25-də Pedaqoji Məktəbi bitirərək, Sərkər kənd məktəbinə müəllim göndərilir. Eyni zamanda, "Qadınlar klubu"nun, "İşçi klubu"nun və "Dəmiryolçular klubu"nun dram dərnəklərində həvəskar aktrisa kimi fəaliyyət göstərir. 1933-cü il yanvarın 7-də Gəncə Türk İşçi Teatrosunun truppasının aktrisası kimi işə götürülür. 1935-ci il, fevralın 23-də Gəncə Dövlət Dram Teatrından işdən çıxıb Bakıya gəlir. 1935-ci il, sentyabrın 1-də Akademik Milli Dram Teatrının aktyor truppasına aktrisa qəbul olunur.

Teatrda və kinoda yaddaqalan rollar yaratmışdır.

Münəvvər KƏLƏNTƏRLİ, Əməkdar artist

Münəvvər Kələntərli 1912-ci ildə Lənkəranda anadan olub. Təhsilini Lənkəranda alaraq 17 yaşında Bakıya gəlib. Gözəl səsə sahib olan Münəvvər Kələntərli qardaşı Həşim ilə birgə konsertlərdə xalq mahnılarını, "Aman nəne", "Kişmiri şal" və "Lolo" kimi el nəğmələrini ifa edirdi. Eyni zamanda, tarzen Qurban Pirimovun, kamançaçı Qılman Salahovun və qarmonçalan Teymur Dəmirovun müşayiəti ilə muğam da oxumuşdur. Bundan xəbər tutan bəstəkar Müslüm Maqomayev 1933-cü ildə onu Opera Teatrına dəvət edir və beləliklə də Münəvvər Kələntərli 1933-cü ildən etibarən səhnə fəaliyyətinə başlayır.

Münəvvər Kələntərli kino fəaliyyətinə Böyük Vətən müharibəsi illərində çekilməyə başlayan, 1945-ci ildə ekranlara çıxan və dünyanın 136 ölkəsində nümayiş etdirilən "Arşın mal alan" filmində canlandırıdığı Cahan xala rolu ilə başlayıb.

Münəvvər Kələntərli ilk debütündə uğur qazanır. Filmə 1946-cı ildə Moskvada ictimai bəxış keçirilir və "Arşın mal alan" SSRİ Dövlət mükafatına layiq görülür. Bu filmədən sonra aktrisa "Azərbaycanfilm" kinostudiyasının istehsal etdiyi 10-dan çox bədii filmə, bir sıra qısametrajlı və sənədli filmlərə çəkilib.

Münəvvər Kələntərli daha sonra "Bəxtiyar" musiqili filmində Gülzar xala, "Əmək və qızılgül"də Daqmaranın anası Sonu, "Qızmar günəş altında"da Gülbahar nəne, "Görüş"də Münəvvər, "O olmasın, bu olsun"da Yenge, "Kazbek qutusu"nda Məlikovun arvadı, "Kölgələr sürünür"də Məsmə, "Yeni il gecəsi"ndə ev sahibəsi rollarını yaradıb.

Hazırladı:
M.MÜKƏRRƏMOĞLU,
"Xalq qəzeti"